

Борисенко Л.Л. Використання інноваційних освітніх технологій в організації професійно-педагогічної підготовки фахівця в галузі фізичного виховання і спорту / Л.Л. Борисенко / Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості [Електронне видання]: збірник статей за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, Україна, 21-22 березня 2019 р.) / гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ, 2019. - С. 341-347.

У статті розкрито зміст поняття «інновація», визначені найбільш ефективні інноваційні технології навчання сучасного освітнього середовища. Охарактеризовані основні проблеми освітнього процесу, які необхідно розробляти і вирішувати. Описані шляхи, які забезпечать ефективне використання інноваційних технологій навчання.

Ключові слова: *інноваційні процеси, т'ютор, педагог-новатор, технології, інноваційна компетенція, контекстне навчання, імітаційне навчання, проблемне навчання, модульне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання.*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Борисенко Л.Л., викладач

*ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка» м. Лисичанськ*

У статті розкрито зміст поняття «інновація», визначені найбільш ефективні інноваційні технології навчання сучасного освітнього середовища. Охарактеризовані основні проблеми освітнього процесу, які необхідно розробляти і вирішувати. Описані шляхи, які забезпечать ефективне використання інноваційних технологій навчання.

Ключові слова: інноваційні процеси, т'ютор, педагог-новатор, технології, інноваційна компетенція, контекстне навчання, імітаційне навчання, проблемне навчання, модульне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання.

THE USE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE
ORGANIZATION OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL PREPARATION
IN THE FIELD OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Borisenko L.L., teacher

VP "Lisichansky Pedagogical College of Luhansk Taras Shevchenko National
University", Lisichansk

In the article the content of the concept «innovation» is disclosed, the most effective innovative technologies of teaching the modern educational environment are determined. The main problems of the educational process, which need to be developed and solved, are described. The ways that ensure the effective use of innovative learning technologies are described.

Key words: innovation processes, trainer, teacher-innovator, technologies, innovative competence, context learning, simulation training, problem learning, modular training, full knowledge acquisition, distance learning.

Одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв'язання цього завдання можливе за умови зміни педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

Процес модернізації професійної підготовки фахівців з фізичної культури вписується в загальну стратегію освітньої політики України на сучасному етапі, де однією з її основних завдань є досягнення сучасної якості освіти, його

відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства і держави.

Питання професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури вивчаються такими сучасними педагогами як О.А. Абдуліна, М.М. Загрязніна, В. П. Беспалько, Ю.Г. Татур, Н.В. Кухарев, Г.В. Степанова, М.М. Рибокова, І.А. Бутенка, М.М. Боген, А.А.Полякова, і багатьма іншими. У роботах цих та інших авторів, зокрема зазначається, що сучасний стан підготовки педагогічних кадрів у ВНЗ країни, глибина і темпи перетворень у вищій школі не відповідають потребам суспільства на нинішньому етапі його розвитку [1; 3].

Інноваційні процеси, в яких проявляється саморозвиток освітніх систем, грають тут роль своєрідного механізму. Під їх впливом змінюються не тільки окремі компоненти – цілі, зміст, методи і технології навчання, але, перш за все, сам учитель. В даний час не може вважатися педагогічно грамотним фахівцем учитель фізичної культури, не працюючий в альтернативних педагогічних проектах і системах, що не вивчає специфіку інноваційного руху в українській шкільній освіті, котрий не розуміє суті інноваційної діяльності в сфері освіти, який не володіє великим арсеналом інноваційних освітніх технологій.

Традиційна підготовка фахівців, орієнтована на формування знань, умінь і навичок в предметній області, все більше відстає від сучасних вимог. Сьогодні основою освіти повинні стати не стільки навчальні дисципліни, скільки способи мислення і діяльності. Необхідно не тільки випустити фахівця, який отримав підготовку високого рівня, але і включити його вже на стадії навчання в розробку нових технологій, адаптувати до умов конкретної виробничого середовища, зробити його здатним до прийняття нових рішень, а також успішно виконувати функції менеджера. Реалізації цих пріоритетних вимог сприяють педагогічні інновації.

Вивчаючи трактування поняття «інновація» у західних авторів, С.В. Костюкевич виявив, що їх підхід до визначення цього поняття носить прагматичний та утилітарний характер: для виготовлення нових продуктів або

послуг необхідно уміти витягувати користь від знань та умінь [5, с.8]. Виявляється наступна ланцюг: знання – інновації – економічний ріст.

При аналізі технологій навчання важливо виділити застосування сучасних електронних засобів (ІКТ). Традиційна освіта передбачає перевантаження навчальних дисциплін з надлишковою інформацією. При інноваційній освіті так організовано управління навчально-виховним процесом, що викладач виконує роль т'ютора (наставника). Крім класичного варіанту, здобувач освіти може вибрати дистанційне навчання, економія часу, засоби. Позиція молоді щодо варіанта навчання змінюється, вони все частіше вибирають нетрадиційні види отримання знань. Пріоритетною задачею інноваційної освіти стає освоєння аналітичного мислення, саморозвиток, самовдосконалення.

Що ж фахівці вважають інноваціями в освітньому процесі вузу?

Так, А.І. Владіміров до інновацій відносить введення нового в зміст навчання (методи, методики, технології, форми). Це нове дозволяє значно змінити характер пізнавальної діяльності та стилю мислення в учнів, сприяє формуванню у них інноваційної компетенції. На думку автора, інноваційна діяльність у вузі сприяє підвищенню якості освіти, якості особистості. В результаті цієї діяльності створюються нові інтелектуальні або наукомісткі освітні технології, навчальні посібники та навчальне обладнання. Створюються нові джерела фінансування вузів; удосконалюється трудова мотивація; підвищується професійний рівень професорсько-викладацького складу; створюється інноваційна інфраструктура [3, с. 98].

Найбільш ефективними є такі інноваційні технології навчання: контекстне, імітаційне, проблемне, модульне, повне засвоєння знань, дистанційне.

Контекстне навчання ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності здобувачів освіти з фізичної культури: навчальної, наукової, практичної. Основою навчання є використання поєднань різних форм організації діяльності: навчальна діяльність академічного типу, навчально-професійна діяльність і ін.

Основою імітаційного навчання є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчальних процесів, що відбуваються в реальній системі. Дане навчання дає змогу побачити в навчальному процесі різні види професійного контексту і формувати професійний досвід в умовах квазіпрофесійної діяльності.

Проблемне навчання здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу. Вимагає особливої організації та майстерності викладача в постановці проблемного завдання.

Модульне навчання є різновидом програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом.

Ключовий момент – організація навчального матеріалу в найбільш стислому і зрозумілому для студента вигляді. Дане навчання забезпечує обов'язкове опрацювання кожного компонента дидактичної системи; чітку послідовність викладу навчального матеріалу і систему оцінки і контролю засвоєних знань; адаптацію навчального процесу до індивідуальних можливостей і запитам учнів.

Повне засвоєння знань розроблене на основі ідей Дж. Керролла і Б. С. Блума – про необхідність зробити фіксованими результати навчання, оптимально змінюючи при цьому параметри умов навчання в залежності від здібностей. Викладач, виходячи з необхідності досягти повного засвоєння знань кожним здобувачем, складає перелік конкретних результатів навчання, щоб визначити досягнення, розробляє різні способи опрацювання навчального матеріалу для молоді з різними здібностями.

Дистанційне навчання – це універсальна гуманістична форма навчання, що базується на використанні широкого спектру традиційних, нових інформаційних і телекомунікаційних технологій, і технічних засобів, які створюють умови для вільного вибору освітніх дисциплін, які відповідають

стандартам, діалогового обміну з викладачем, при цьому процес навчання не залежить від розташування учня в просторі і в часі.

З технологічної точки зору освітній процес в системі дистанційного навчання є результатом оптимального поєднання інформаційних, педагогічних та управлінських технологій. Таке поєднання дозволяє втілити ідею оптимального співвідношення можливостей викладача, студента і засобів навчання.

Педагогічний досвід викладацької діяльності показує, що здійснювати інноваційну діяльність з фізичного виховання необхідно за кількома напрямками: активізація освітнього процесу з метою підвищення якості освіти та використання ефективних технологій навчання (інформатизація навчання).

Активізація навчального процесу полягає в пошуку, розробці та апробації активних методів і форм навчання. В рамках цього напрямку необхідно розробляти і вирішувати такі проблеми освітнього процесу:

- формування дослідницьких умінь в процесі самостійної роботи (організація різних форм самостійної роботи, що сприяють залученню до науково-дослідної роботи);
- розробка різноманітних засобів навчання, що підвищують ефективність самостійної роботи: методичні вказівки по організації самостійної роботи, що виділяють загальні прийоми раціональної самостійної роботи, що проводиться як навчальне дослідження, а також містять схеми дослідницької діяльності, що проводиться при виконанні різних видів самостійної роботи;
- контрольні питання з теорії дослідницької діяльності;
- система завдань і дослідницьких завдань для самостійної роботи;
- створення предметно-просторового середовища, стимулюючого формування дослідницьких умінь в процесі самостійної роботи (інформаційного навчального середовища);
- адаптація молодших курсів до професійної освіти з фізичного виховання і спорту;

- розробка різноманітних засобів навчання, що підвищують ефективність освітнього процесу (розробка і створення навчальних модулів на друкованій основі для лабораторного практикуму і домашніх завдань);
- використання проблемних методів викладу матеріалу із застосуванням евристичних прийомів (евристична бесіда, створення проблемних ситуацій, мозковий штурм).

Використання ефективних технологій навчання з фізичного виховання також пов'язано з інформатизацією навчання. В рамках цього напрямку необхідно проводити наступну роботу:

- створення програмних оболонок або авторських систем, які надають користувачеві програмно-інструментальні засоби для створення різних тренувальних та контролюючих програм без особливих навичок програмування і без самого процесу традиційного складання програм;

- створення предметних тестів, тренінгових програм і електронних підручників;

- розробка і проведення навчальних занять з використанням електронних підручників і тренінгових програм;

- створення освітніх мультимедіа-технологій для наочного подання інформації.

Інноваційна діяльність з фізичного виховання є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування, їм властиві чітка мотивація інноваційної діяльності та викристалізована інноваційна позиція, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їх ініціатором.

Завдяки старанням педагогів-новаторів нових орбіт сягало мистецтво навчання і виховання, їм належать різноманітні відкриття. На новаторську педагогічну практику зорієнтовано і немало представників науки, які свої

авторські програми реалізують у закладах освіти не як експериментатори, а як учителі й вихователі. У новаторській педагогіці багатогранно втілена творча сутність навчально-виховного процесу. Якщо наукова педагогіка розвиває загальні закономірності і теоретичні проблеми з фізичного виховання, то новаторська творить ефективні педагогічні технології.

Перед кожним із нас два шляхи: жити минулими заслугами, закриваючи очі на кардинальні зміни у світі, прирікаючи своїх учнів (і власних дітей) на життєвий неуспіх, або пробувати щось змінити у своєму ставленні до новітніх освітніх технологій. Гарно про це сказав І. Підласий: «Можна бездумно тужити за втраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та вихованості, втрату людяності й моральності, загалом на життя і зовсім незвичну школу, але хід подій вже не повернути. Погрожувати поїздові, що стрімко віддаляється від перону, дозволено лише дітям» [5, с. 12].

Отже, особливістю інновацій в освітньому процесі з фізичного виховання і спорту можна вважати використання нових знань, прийомів, підходів і технологій для отримання результату у вигляді освітніх послуг, що відрізняються соціальною та ринковою затребуваністю. Головною ж спрямованістю інновацій є якісне оновлення професійної педагогічної діяльності.

Таким чином, використання інновацій у вищій школі з фізичного виховання сьогодні – це прямий шлях до інтеграції освіти, науки і практики. Метою інноваційної діяльності вищих навчальних закладів стає якісна зміна особистості здобувачів освіти в порівнянні з використовуваною протягом багатьох років традиційною системою, що представляє собою пряму трансляцію знань від викладача до студента. Крім того, інновації повинні стати основним інструментом поліпшення якості освіти в сучасному вузі.

Література:

1. Андрущенко В. Інноваційний розвиток освіти в стратегії «українського прориву» // Вища освіта України . – . 2008. – № 2. – С. 10-17.

2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти : навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я.Я. Болюбаш. – К. : Компас, 1997. – 64 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : посібник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2012. – 352 с.
4. Інтеграція освітніх систем України і Європи : навч.-метод. посібник // [В.К. Медведєв, Ю.В. Стасєв, С.В. Залкін та ін.] / за ред. В.К. Медведєва. – Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба. – Харків, 2005. – 124 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2003. – 240 с.